

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра екології

Затверджено

на засіданні кафедри екології біологічного факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 31.08.2022 р.)

Завідувач кафедри

Звенислава МАМЧУР

Силабус із навчальної дисципліни
ЛАНДШАФТНИЙ ДИЗАЙН,
що викладається в межах ОПП Екологія
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності 101 Екологія

ЛЬВІВ-2022

Назва курсу	Ландшафтний дизайн
Адреса викладання курсу	вул. Саксаганського 1, 79005 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра екології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	10 Природничі науки 101 Екологія
Викладачі курсу	Мамчур Звенислава Ігорівна, к.б.н., доцент, зав. кафедри екології https://bioweb.lnu.edu.ua/employee/mamchur-z-i
Контактна інформація викладачів	zvenyslava.mamchur@lnu.edu.ua
Консультації з курсу відбуваються	Консультації проводяться в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю): вул. Саксаганського, 1, ауд. 201. Також проводяться онлайн консультації з використанням платформ Zoom і Teams, Moodle і в соцмережах. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладачів або ж у створеній групі соцмереж.
Сторінка курсу	https://bioweb.lnu.edu.ua/course/1d . http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1348 - електронний курс атестований комісією Львівського національного університету імені Івана Франка, протокол №20 від 20.07.2020
Інформація про курс	Курс знайомить студентів зі стилями, структурою і функціонуванням об'єктів ландшафтного дизайну, використанням насаджень для оптимізації довкілля, екологічними аспектами в озелененні міст (зокрема, м. Львова), роллю ландшафтного дизайну в побудові екологічних міст.
Коротка анотація курсу	Ландшафтний дизайн є вибірковою навчальною дисципліною, котра викладається упродовж 8 семестру обсягом 3,5 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	Мета курсу - ознайомлення студентів з основними теоретичними принципами, засадничими поняттями і концепціями ландшафтного дизайну; дати студентам уявлення про цілісність в організації і функціонуванні об'єктів ландшафтного дизайну; сформувати знання про екологічні вимоги рослин як базовий елемент, яким оперує ландшафтний дизайнер, навчити застосовувати знання та навички для проведення аналізу стратегій озеленення населених пунктів, знати принципи збереження ландшафтно-біологічного різноманіття, розвинуту здатність до участі в управлінні екологічними проектами. Цілями курсу є: 1. Сформувати систему знань про сучасні досягнення у проектуванні, дизайні та формуванні об'єктів ландшафтного дизайну; про використання насаджень для оптимізації довкілля; розуміння ризиків використання інтродукованих рослин на об'єктах ландшафтного дизайну. 2. Сформувати вміння обґрунтовувати збереження й охорону біорізноманіття на об'єктах садово-паркового господарства.

	<p>3. Сформувати вміння планувати, виконувати, оформлення та представляти проекти з озеленення об'єктів.</p> <p>4. Закріпити розуміння норм академічної добросередовища при підготовці індивідуальних завдань, вміння працювати в команді.</p>
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> Безлюбченко О. С., Завальний О. С., Безлюбченко О. В., Черноносова Т. О. Планування і благоустрій міст: навчальний посібник. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2013. 204 с. Бродович Т.М., Бродович М.М. Атлас дерев та кущів заходу України. «Вища школа», 1973. 240 с. Гузій Т.В., Архипова Л. М., Качала С.В. Екологічні аспекти проектування і дизайну туристичних комплексів з використанням інформаційних технологій // Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування // Науково-технічний журнал № 2 (24).2021. С.112-122. DOI: 10.31471/2415-3184-2021-2(24)-112-122 Жирнов А.Д., Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень в ландшафтах міста: Навч. посібник. К.: ДАКККіМ, 2002. 60 с. Заячук В.Я. Дендрологія. Голонасінні: Навчальний посібник. Львів ТзОВ «Фірма Камула», 2005. 176 с. Заячук В.Я. Дендрологія. Покритонасінні: Навч. посібник. Львів ТзОВ «Фірма Камула», 2004. 408 с. Каталог природоорієнтованих рішень / авт. кол.: М. Рябика, О. Гусакова, А. Зозуля, А. Бушовська та ін. Львів: УКМ, 2021. 116 с. Крижановська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну. Підручник. К.: «Ліра-К», 2014. 233 с. Кузнецов С.І., Левон Ф.М., Пушкар В.В. Асортимент дерев, кущів та ліан для озеленення в Україні. Київ: Компрінт, 2013. 256 с. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць : Підручник для студ. вузів. Львів: Світ, 2005. 455 с. Пушкар В. В. Ландшафтна архітектура і дизайн, фітодизайн, садово-паркове будівництво, паркознавство, декоративне рослинництво: словник-довідник термінів. Київ: НАКККіМ, 2014. 298 с. Страшок О. Ю., Кальбарчик Р., Жемянська М. Історичні особливості озеленення та благоустрою міста Києва // Науковий вісник НЛТУ України, 2022. 32 (2). С. 7–12. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> Антоняк Г.Л., Калинець-Мамчур З.І., Дудка І.О. та ін. Екологія грибів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка (Серія «Біологічні Студії»), 2013. 600 с. Антоняк Г. Л., Мамчур З.І. Мікобіота в екосистемах: роль і збереження. Львів. 2021. 392 с. Зінько Ю., Мамчур З., Рутинський М. Сакрально-релігійні ландшафти Західної України // Сакральний ландшафт. Krakiv – Lviv, 2014. С. 85-94. Руденко С., Івасюк О., Костишин С., Щербань М. Рослини Святого Письма та перспективи створення біблійного саду. Чернівці: Букрек. 2010. 420 с. Сударікова Ю. Екзотичні дерева, кущі та ліани в ландшафтах України. Київ: Наш формат. 2011. 336 с. Тасенкевич Л. та ін. Рідкісні та зникаючі види рослин Львівщини : вид 2-ге, виправле, доповнене. Львів: ЗУКЦ, 2015. 168 с. Хом'як І.В. Екосистемологія: Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 235 с. Browning M. H., Rigolon A., McAnirlin O. Where greenspace matters most: A systematic review of urbanicity, greenspace, and physical health // Landscape and Urban Planning, 2022. 217, 104233. https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2021.104233 Cai K., Huang W., Lin G. Bridging Landscape Preference and Landscape Design: A study on the Preference and Optimal Combination of Landscape Elements based on Conjoint Analysis // rban Forestry & Urban Greening 2022. 127615. https://doi.org/10.1016/j.ufug.2022.127615 MacQueen S. A., Braun W. J., Tyson R. C. Memory-guided foraging and landscape design interact to determine ecosystem services // Journal of

	Theoretical Biology. 2022. 534. 110958. https://doi.org/10.1016/j.jtbi.2021.110958
	23. Mamčur Z. Rośliny biblijne w Ogrodzie Botanicznym Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki / Zvenysława Mamčur, MariaNadraga, Andrij Prokopiw // Człowiek w Ogrodzie Pana (XX Seminarum Sacrum i Przyroda. Ojców, 2012. S. 147–150.
	15. Інформаційні ресурси
	24. Міські проекти Львова. Довідник з облаштування міста. Подвір'я для комфорного життя. Довідник благоустрою дворів власними силами [Електронний ресурс]. http://www.urban-project.lviv.ua/ua/gtz-projects/roboata-z-gromadskistyu/documenty-gtz
	25. Herzlich willkommen [Електронний ресурс]. 2011. режим доступу: http://www.schloesser-magazin.de/
	26. Ландшафтний дизайн: красиво, просто, ефектно [Електронний ресурс] - http://library.kr.ua/orhus/land.html
	27. Topiary [Електронний ресурс]. режим доступу: www.buchsbaum-freunde.de
	28. https://sites.google.com/site/vegclassmethods/home
	29. [Електронний ресурс] www.sci.muni.cz/botany/juice/jc06_pub2.htm
	30. [Електронний ресурс] http://landscaper.com.ua/
	31. [Електронний ресурс] http://mastery-of-building.org.uk/vidy-landshaftnogo-dizajna/
	32. Протокол про стальний транспорт до Рамкової конвенції про охорону Карпат https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_576#Text
	33. Bosco Verticale 2018. http://surl.li/bcpuyq
Тривалість курсу	Один семестр
Обсяг курсу	105 год упродовж 8 семестру: 30 год лекцій, 20 годин практичних занять та 55 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Освітній компонент покликаний посилити наступні компетентності і програмні результати:</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>К09. Здатність працювати в команді</p> <p>К3-11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>Спеціальні компетентності.</p> <p>КС-13. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами.</p> <p>Програмні результати:</p> <p>ПР-01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.</p> <p>ПР-08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.</p> <p>ПР-09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення</p> <p>ПР-19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.</p> <p>Після завершення цього курсу здобувач буде:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● предметну область в сфері ландшафтного дизайну; ● основні стилі садово-паркового мистецтва; ● принципи, методи і засоби побудови об'єктів ландшафтного дизайну; ● основні правила вирощування рослинного матеріалу, ● правила догляду та інженерно-технічного обладнання в об'єктах ландшафтного дизайну; ● екологічні засади використання у ландшафті води, МАФ, рельєфу тощо ● методи захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб; ● культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в мистецтві ландшафтного дизайну. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● використовувати знання з екології рослин, екології ландшафтів при плануванні створення об'єктів ландшафтного дизайну;

	<ul style="list-style-type: none"> ● створювати композиції з природних та інтродукованих рослин на об'єктах ландшафтного дизайну; ● виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття; ● проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень при пропонуванні стилів чи рослинних компонентів ландшафтного дизайну; ● оцінювати можливі непередбачувані екологічні проблеми під час планування ландшафтного дизайну; ● обрати правильний шлях вирішення екологічних проблем при влаштування об'єктів ландшафтного дизайну; ● доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення; ● поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату та відповідальність за прийняття рішень; ● оцінювати якість робіт на об'єктах ландшафтного дизайну.
Ключові слова	Ландшафтний дизайн, садово-паркове мистецтво, озеленення об'єктів, збереження ландшафтного й біорізноманіття
Формат курсу	Очний
	Проведення практичних занять і консультацій для кращого розуміння, Електронний курс у системі Moodle http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1348
Теми	Подано в Таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Залік у 8 семестрі. Враховуються бали, отримані під час поточного оцінювання, самостійної роботи та бали підсумкового контролю (модулі).
Пререквізити	Викладання навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих у результаті вивчення попередніх навчальних курсів (Загальна екологія й середовищезнавство, Екологія рослин, Екологія грибів, Гідрологія, Управління та поводження з відходами) та набуття компетенцій на попередніх навчальних практиках, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння сучасних проблем озеленення, природоорієнтованих рішеннях в антропогеннозмінених екосистемах.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<ul style="list-style-type: none"> ● Словесно-наочні та словесно-практичні методи навчання (лекції, розповідь, пояснення, проблемні бесіди, семінари-дискусії, презентації, доповіді, обговорення, ілюстрації, демонстрації, інформаційні технології та ресурси); ● Інноваційні технології та інтерактивні методи навчання (кейс-методи аналізу конкретних ситуацій, прес-конференції, мозковий штурм, робота в командах, метод проектів); ● Колаборативне навчання (спільні проекти і розробки); ● Вороче індивідуальне завдання. <p>Робота в системі Moodle, побудова електронного навчання як простору прояву пізнавальних ініціатив. Організація самостійної роботи, самоконтроль.</p> <p>Теми, завдання, кейси до творчого індивідуального завдання представлені в http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1348</p>
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, загальнозважовані комп'ютерні програми, проектор, пристлади кафедральної екологічної лабораторії.
Критерії оцінювання (окрім для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, отримані під час поточного оцінювання, самостійної роботи та бали підсумкового контролю, своєчасність виконання завдань. Оцінювання проводиться за 100-балльною шкалою: робота на практичних – 15 балів, індивідуальне завдання – 35 балів, рецензія – 5 балів, розв’язання кейсів, модульний контроль – 35 балів, підсумкова контрольна робота – 10 балів. Враховується присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі заняття дисципліни. Студенти зобов’язані</p>

	<p>дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів письмових і усних робіт, передбачених силабусом. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Переескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин</p> <p>Академічна добробечесність: Дослідження, презентації, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу та джерела. Роботи здобувачів є виключно оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної добробечесності не толеруються.</p>
Питання до заліку	<p>Матеріали до тестів, приклади тестів і кейсів розміщені: http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1348.</p> <p>Запитання, які виносяться на модульний контроль</p> <p>Питання до змістового модуля 1.</p> <ol style="list-style-type: none"> Основні стилі садово-паркового мистецтва. Східні філософії у садово-парковому мистецтві Елементи та компоненти ландшафтного дизайну. Композиційне використання рельєфу Особливості проектування ландшафтних експозицій. Ландшафтний дизайн як засіб гуманізації середовища проживання. <p>Питання до змістового модуля 2.</p> <ol style="list-style-type: none"> Декоративні якості рослин та їх використання у ландшафтному дизайні. Підходи до класифікації рослин у ландшафтному дизайні. Життєві форми рослин і їх використання у ландшафтному дизайні. Рослинність як засіб композиції і фактор екологічної стійкості. Квітникарство: основні положення, принципи і поняття. Газоноведення: основні положення, принципи і поняття. Декоративна дендрологія: основні положення, принципи і поняття. Використання рослин у проектуванні водних об'єктів Сучасні тенденції та інновації в ландшафтному дизайні та озелененні: екологічні підходи. <p>Питання до змістового модуля 3.</p> <ol style="list-style-type: none"> Реконструкція засобами ландшафтного дизайну колишніх промислових територій. Прийоми догляду за рослинами у відкритому ґрунті. Хвороби рослин та їхня профілактика. Консервація, реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів. Об'єкти садово-паркового обладнання ландшафтного дизайну: функціонування та підтримка.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу надано на сайті: http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=1348

СХЕМА КУРСУ

№ теми	Тема занять (перелік питань)	Форма діяльності та обсяг годин	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Загальні уявлення про ландшафтний дизайн. Особливості проектування ландшафтних композицій			
1	Виникнення і розвиток ландшафтного дизайну. <i>Практ. заняття. Основні стилі садово-паркового мистецтва</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття - 2 год самостійна робота - 3 год	1
2	Основні стилі садово-паркового мистецтва.	Лекція - 2 год, самостійна робота - 4 год	1

3	Завдання і специфіка ландшафтного дизайну. <i>Практ. заняття. Садово-паркове мистецтво України XIX—XX століть.</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 4 год	1
4	Завдання і специфіка ландшафтного дизайну.	Лекція - 2 год, самостійна робота – 4 год	1
Змістовий модуль 2. Рослини як один із основних компонентів ландшафтного дизайну			
5	Декоративні якості рослин та їх використання у ландшафтному дизайні. <i>Практ. заняття. Особливості композицій рослин відкритого ґрунту</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 3 год	1
6	Декоративні якості рослин та їх використання у ландшафтному дизайні.	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 4 год	1
7	Квітникарство і газоноведення: основні положення, принципи і поняття. <i>Практ. заняття. Екологічні аспекти догляду за газонами і деревами в місті</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 3 год	1
8	Декоративна дендрологія. Догляд за деревами й насадженнями.	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 4 год	1
9	Застосування рослин для проектування водних об'єктів. <i>Практ. заняття. Штучні і природні водойми: принципи створення і ландшафтного дизайну</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 3 год	1
10	Вертикальне озеленення. принципи створення зелених дахів. Використання насаджень для оптимізації довкілля. Екологічність. <i>Практ. заняття. Вертикальне озеленення. Озеленення дахів.</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 3 год	1
11	Особливості ландшафтного дизайну урбанізованого простору.	Лекція - 2 год, самостійна робота – 4 год	1
12	Сучасні тенденції та інновації в ландшафтному дизайні та озелененні: екологічні підходи. <i>Практ. заняття. Озеленення громадських просторів</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 3 год	1
Змістовий модуль 3. Функціонування, використання і підтримка об'єктів ландшафтного дизайну			
13	Прийоми догляду за рослинами у відкритому ґрунті. Хвороби рослин та їхня профілактика.	Лекція - 2 год, самостійна робота – 4 год	1
14	Консервація, реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів. <i>Практ. заняття. Природоохоронні рішення в озелененні в містах</i>	Лекція - 2 год, Практичне заняття – 2 год самостійна робота – 4 год	1
15	Об'єкти садово-паркового обладнання ландшафтного дизайну: функціонування та підтримка.	Лекція - 2 год, самостійна робота – 5 год	1

Теми самостійного опрацювання

1. Біблійні сади. Рослини для Біблійного саду.
2. Східні філософії у садово-парковому мистецтві.
3. Рослини і інтер’єр: ікебана, бонсай.
4. Обрізка дерев і чагарників як інструмент ландшафтного дизайнера. Топіарне мистецтво.
5. Композиційно-графічні прийоми проектування об'єктів ландшафтного дизайну.
6. Стратегія озеленення Львова 2021-2025.
7. Зелені насадження Львова: стан і догляд.

8. Сучасні принципи влаштування міських парків
9. Агротехнічні роботи на садово-паркових об'єктах.
10. Захворювання рослин в ландшафтних композиціях.
11. Застосування мінеральних добрив і отрутохімікатів на об'єкті ландшафтного дизайну: за і проти.
12. Екологічні стилі в озелененні.

Автор

Звенислава МАМЧУР

«Погоджено»

Голова методичної ради
біологічного факультету
Віталій ГОНЧАРЕНКО
«31» 08. 2022 р.

Гарант ОПП
Звенислава МАМЧУР
«31» 08. 2022 р.